

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Politika naših Nemcev.

Maribor, 20. junija.

Pred par dnevi se je raznesla po Mariboru vest, da je znani nemški publicist in prveboritelj za narodne manjšine, dr. Camille Morocutti, izstopil iz političnega in gospodarskega društva Nemcev v Sloveniji. Slovenski listi so objavili to verzijo tako, kakor da je bil dr. Morocutti iz političnega in gospodarskega društva iztisnjen čezrno izključen. »Cillier Zeitung« je nato objavila menda v svoji 48. številki članek, iz katerega veje čuden duh. To je duh pri-znanja, da so Nemci imeli in še danes imajo nečisto vest in da niso hoteli slediti pametno usmerjenim korakom edinega duhovnega voditelja, ki se mu mora priznati velikopotenost človeka, delujočega za bodočnost in ne za malenkostne interese današnje malomeščanske navdahnjene generacije.

Konflikt, ki je nastal v okrilju Političnega gospodarskega društva naših Nemcev je načelne prirode. V njem je utelešen socialni, kulturni in nacionalni moment obnemem. V vodstvu tega društva sedijo ljudje, ki so svojo mentaliteto samo prikri-li, da bi, kakor pravi Hrvat pravilno »opsjenili prostoto«. Ni namen tega članka, obsojati nemških voditeljev v Sloveniji v žargonu vročevrtnih nacionalistov. Vsekakor pa se je treba vprašati, koliko so ti ljudje iz lastne inicijative stori-li za zblizanje z nami Slovenci. V težkih zadevah, kakor so na primer Celjski dom, ljubljanska Filharmonija, mariborsko kazinsko in gledališko društvo se jim je svoj čas penjal kompromis, ki za Nemce morda z materijalnega vidika ni bil povsem zadovoljiv, toda zakrat se jim nudila velika prilika za dajatev moralnih reparacij.

Nemci so ta kompromis odklonili, da bi na ta način pred celim svetom ozi-gosali »slovensko nasilje«, odbili so ponujeno roko, ker je bila takratna njihova mentaliteta protivna vsakršnemu dajanju reparacij. Nekako v tistem času je prišel s svojo akcijo šentiljski zdravnik dr. Morocutti, odločen pacifist v smislu Försterja, Remaina Rollanda, Barbusse-a in vseh po resničnem pomirjenju stremelih duhovnih voditeljev Evrope. Mariborski Nemci so začutili veliko intelektualno silo tega idealista in so jo uporabili kot nekaj »Aushängeschild« za svojo politiko. Pritegnili so ga v širši odbor svoje politične organizacije, in v dobi, ko je izšla njegova znana, po celi Evropi komentirana brošura »Europa und die nationalen Minderheiten«, se je zdelo da je njegov upliv zmagal nad drugo skupino, ki je bila že od vsega početka vse drugo, samo ne lojalna in za sodelovanje s Slovenci sposobna. Dr. Morocutti se je trudil na vse načine, da bi dejanske voditelje, zlasti spodnještajerskih Nemcev, prepričal o škodljivosti njihove prikriti in neodkritostne politike. Imel je hude boje v malenkostnih zadevah, ki so pa bile vendarle za presojo manjšinske politike naših Nemcev načelnega pomena. V tej borbi, v katero je vnesel dr. Morocutti vso svojo načelnost, odkritost in močatost, je bilo jasno, da bo zmagala njemu nasprotna struja. Tako se je tudi zgodilo in zmagala je malomeščanska omejenost in perfidija. Dr. Morocutti pa v takih razmerah in bilo več mogoče sodelovati. Mož se je uveril, da so mu delali stalne neprilike, da so mu podtikali večjo vne-mo za koroške Slovence kakor za lastne rojake in ko je napisal v berlinski reviji »Kulturwehr« med drugimi politično-znanstveni trditvami tudi trditev, da uganjajo Nemci v Sloveniji ureden-

Glasovanje v Nemčiji.

Berlin, 21. junija. Ljudsko glasovanje v zadevi odškodnine bivšim knezom in vladarjem se je vršilo v vsej državi brez resnejših spopadov. Vreme je bilo de-ževno. Govore, da se po dosedanjih le-deloma še znanih izidih glasovanja da sklepati, da ostane plebiscit brez uspeha in da bo moral državni zbor iti na pot kompromisa.

Berlin, 21. junija. Ljudsko glasovanje se je končalo večeraj popoldne ob 5. Po dosedaj znanih izidih je v Berlinu gla-sovalo blizu 60 odstotkov upravičencev. Po paroli, ki so jo izdale desničarske stranke, so se meščanski volilci vzdr-žali glasovanja. Glasovanje je po do-šlih vestih poteklo v vsej Nemčiji brez

incidentov, le v Magdeburgu in v Halle je prišlo do manjših spopadov.

Berlin, 21. junija. Ob pol 8. zvečer se je naštel v vsem 110.000 glasov, ki so glasovali z »da«, in 4895 glasov, ki so glasovali z »ne«. Ob 10. je bil znan takle rezultat: 575.000 »da« in 22.000 glasov »ne«.

München, 21. junija. Končni rezultat glasovanja v Münchenu je: 146.000 gla-sov »da«, 1500 glasov »ne«.

Offenbach, 21. jun. Glasovanja se je udeležilo 63 odstotkov upravičencev. 34.000 jih je glasovalo z »da«, 1000 z »ne«.

Frankfurt a. Main, 21. junija. Tu je glasovalo 170.000 z »da« in 6000 z »ne«.

Razkol med radikali.

Beograd, 21. junija. Politični krogi so večeraj povdarjali, da ni izključeno, da pride prav kmalu do važnih političnih izmenjenj in zmed, ki bi lahko ogroža-le tudi obstoj same vlade. To je tem ter-jetnejše, ker so se nespornost manifesti-rati in bi kak večji prelom v radikalni stranki lahko spravljal v nevarnost da-našnje vladé. Govore, da bi Uzunović v tem slučaju razpustil skupščino in raz-pisal volitve, ker ima, kakor trdi, že po-polnoma zagotovljen volilni mandat. Na vsak način se bo odkriti boj, ki se boju-je med obema radikalnima skupinama, ako ne pride do sporazuma končal usod-no tako za radikalno stranko kot za današnjo vladu.

RADIKALNI CENTRUMASI UPAJO NA ZMAGO.

Beograd, 21. junija. V ministrstvu no-tranjih del se mrzlično pripravljajo na občinske volitve. Večeraj sta dr. Srskij in Boža Maksimović imela s svojimi prija-telji daljše posvetovanje. Oni so prepri-čani, da bo pri volitvah centrum popol-

noma zmagal. Zato se v tem pravcu iz-važa celokupna organizacija in agitacija v notranjosti. Zatrjujejo tudi, da bo Lju-ba Jovanović s svojimi listami v vseh krajih doživel popoln neuspeh. Prav ta-ko mislijo, da pri volitvah tudi one li-ste ne morejo upati na uspeh, ki se bo-do postavile proti volji centruma. Cen-trumu je baje zagotovljena zmaga tako pri občinskih kot pri skupščinskih volit-vah.

Razcepljenje bitoljskih radikalov je končnoveljavno izvršeno. Zato splošno mislijo, da bo Cirković poražen.

PAŠIĆ BO PREKINIL SVOJ BOLEZEN-SKI DOPUST.

Beograd, 21. junija. Kakor smo dozna-li, je Pašić večeraj obvestil Ljubo Živko-viča, da ne bo dovolil nadaljnega ceplje-nja v radikalni organizaciji. Svetoval je Živkoviću, naj stori vse, da pride čim-prej do popolnega pomirjenja. Dospela so tudi vesti, da bo Pašić v najkrajšem času prekinil svoj bolezenski dopust, da bi mogel na licu mesta spremljati dogod-ke in nanje vplivati.

nujnejše denarne podpore. Za one kra-je, ki so zadnji čas zelo trpeli, so že do-ločene vsote v podporo.

PRIPRAVE OPOZICIJE ZA PROTIKO-RUPCIJSKI SHOD V BEOGRADU.

Beograd, 21. junija. Večeraj ni bilo v političnem življenju zabeležiti niti enega važnejšega momenta. Opaža se samo mo to, kako se opozicija resno pripravlja na veliko zborovanje, ki naj se ta teden priredi v Beogradu. Na tem shodu hoče opozicija nastopiti kar najostreje proti vladi zaradi njune nemarnosti pri akciji proti korupciji.

POTOVANJA MINISTROV.

Zagreb, 21. junija. Večeraj so dopoto-vali iz Beograd v Zagreb minister za šu-me in rudnike dr. Nikić, poštni minister dr. Šuperina in državni podtajnik notra-njega ministristva dr. Pernar. Dr. Nikić se mudi v Zagrebu v stvareh svojega resora in se vrne nekoč v Beograd. Skoz Zagreb je potoval na potu v Ljubljano poljedelski minister Pucelj.

Neuspeh Herriota.

Pariz, 21. junija. Herriot je predsinoc-njim nadaljeval s proučevanjem finan-čnih programov in s konzultiranj, ki bi se bila imela že kmalu zaključiti. Posve-toval se je s svojimi izbranimi sotrudi-niki o rešitvi finančnih vprašanj. V noči od sobote na nedeljo je ob 22. konferiral z Doumergueom o svojih uspehih. Ob 7. zjutraj je prišel do zaključka, da mu ak-cija ne bo uspela, zato je ob 9.10 vrnil mandat. Ob 10.50 je Briand prevzel to nalogo. Pri odhodu iz Elysée je Briand izjavil novinarjem, da je pri prvem po-skusu za sestavo vlade šel za tem, da se realizirata dve stvari, ki jih vsa država želi. Prva stvar bi bila kabinet-koncen-tracije, da se popravi finančno stanje, v tem pa ni uspel. Potem si je prizadeval, da sestavi ministristvo široke politične koncentracije na osnovi republikanskega mišljenja. Tudi tu ni imel uspeha. Pri sedanjem poskusu bo skušal Briand sestaviti tako večino, kakršna ga je tu-di preje podpirala.

BRIAND ZOPET POVERJEN S SESTA-VO VLADE.

Pariz, 21. junija. Po pogajanjih, ki jih je vodil vso noč, je Herriot večeraj zju-traj ob 7.10 vrnil mandat za sestavo vla-de. Predsednik republike se je odločil, da mandat ponovno poveri Briandu. Briand je mandat za sestavo vlade spre-jel.

NAŠI ODNOSAJI Z ALBANIJO.

Beograd, 21. junija. Večeraj je pomoč-nik zunanjega ministra Jovan Marković konferiral s člani albanske delegacije. Pričakujejo, da bodo pogodba in konven-cije z Albanijo podpisane po povratku dr. Ninčiča v Beograd. Naš poslanik v Tirani g. Branko Lazarević zapusti še ta teden Tirano in odide na svoje novo me-sto v Varšavi. Zatrjujejo, da se je ta pre-mestitev izvršila na Lazarevićevo lastno prošnjo in da ona nima nobenega glob-ljega pomena.

OPTIMIZEM G. PUCLJA.

Beograd, 21. junija. Poljedelski mini-ster Ivan Pucelj se nahaja v Ljubljani, kjer bo nadzirjal nekatere ustanove svo-jega resorta. Razen tega bo tudi potrebo-no ukrenil glede organizacije svoje stranke. Kakor se doznava, je Pucelj uverjen, da bodo imeli radičevci v Slo-veniji popoln uspeh. Po njegovem mne-nju smejo radičevci pri prihodnjih skup-ščinskih volitvah računati na 10 manda-tov in to tem prej, ker opozicija dr. Ko-rošca postaja od dne do dne šibkejša.

VELIKE MANIFESTACIJE ZA KEMALA.

Angora, 21. junija. Zaradi atentata na Kemal pašo je došlo do čvrstih izra-zov proti atentatorjem. Podrobnosti aten-tata še niso znane, vendar listi enodušno obsojajo atentatorja in pojo hvalospeve Kemal paši. Došlo je tudi do manifesta-cij, s katerimi so se izražale simpatije Kemal paši.

NERESNIČNE VESTI O OSTOPU REPUBLIKE.

Varšava, 21. junija. Vlada dementira vesti, da bi nameraval predsednik re-publike odstopiti, če bi ne bila sprejeta sprememba ustave.

GENERALA HALLER IN SZEPTICKI OSTOPILA.

Varšava, 21. junija. Predsednik re-publike je sprejel ostavko generalov Hallerja in Szeptickega.

tistično politiko, je priklopela mera do vrhunca. Tako je sledil njegov izstop in sedaj je politična organizacija Nem-cev v Sloveniji evropskega edinega člove-ka, ki je bil garancija, da se politika Nemcev ne bo gibal v vodovju, čegar nadziranje bo ostala naša eminentno na-rodna dolžnost.

Slovinci mariborske oblasti, navezani

na skupno življenje z nemškimi some-ščani, obžalujemo dogodek, ki se je od-igral v nemški politični organizaciji. Ni nam bilo do tega, da širimo duh nestrp-nosti, želeli pa bi bilo, da si Nemci po-ključijo za voditelje ljudi evropskega ob-zorja, ne pa malomeščansko mislečih v duhu Schönererja in politike pri pol-nih vrčih piva vzgojenih nestrpnostev.

Korak naprej in dva nazaj.

Stalnost v dohodkovnih razmerah je gospodarska dobrina. Z njo računamo kakor podjetnik ob ustanovitvi obrata tako delavec, ko mu ponudi svoje moči, računa trgovci, predno odpre svoj lokal, kapitalist, predno za obresti posodi denar in posestnik, predno se odloči za zidanje hiše ali obdelovanje zemljišča. Oni vsi vračunavajo okoliščinam primerno večjo — manjšo verjetnost stalnosti dohodkov kot neviden, a skrajno zaželen pridobitek v svoje prejemke, preračunavajo z njo višino bodočih stroškov in se prilagode izvestni življenjski meri, oni jo vkalkulirajo naprej v cene, obresti, najemščino, mezde in plače. Ako jih pozneje dogodki pouče, da so se glede stalnosti motili, izvajajo iz tega primere zaključke, ki najdejo izraza v spremembi poslovanja, poklica in v zvišanih gospodarskih številih.

Tudi državni uradnik vračuna ali je pravzaprav pri nas do pred par leti bil navajen, vračunavati stalnost v službi in v prejemanju izvestnih dohodkov ob vstopu v državno službo in je ravno za ceno te stalnosti sploh bil pripravljen, zadovoljiti se stalno z nižjo življenjsko mero, nego je odgovarjala pomembnosti njegovega socialnega položaja, in z nižjo plačo, nego so jo za enako ali manjše kvalificirano delo prejemale kongruentne skupine zasebnih nastavljenec. Ta stalnost je bila vedno vsaj molče dogovorjena, od uradniškega organizacijskega statuta predpostavljene pogodbeni pogoji za vstopanje v državno službo in vršitev izvestne vrste poslov. Ako torej država naknadno, po priznanju ali zakonski obljubi glede nastopa terminsko določene stalnosti, enostransko in svojevoljno odredi kaj drugačnega, je to, ako tudi ne po pravnih načelih, pač pa v stvari isto, kakor če stori kaj podobnega delniška družba, privaten podjetnik ali kdorkoli. V obeh slučajih se je zgodilo eno in isto: ona pogodbeni stranka, ki se je glede tako važnega člena v svojem gospodarskem računu, kakor je predpostavljena stalnost, zmotila, bo pač iskala nadomestilo za izgubljeno gospodarsko dobroto; kje in kako, za to je stotisoč načinov, med prvimi pa je običajno štedenje s svojimi močmi in poslabšana kakovost pogojenih dajatev ali uslužbenških storitev. To dejstvo je staro kakor zgodovina socialnih odvisnosti.

Clen 234 urad. zakona pomeni zakonsko utrjeno obljubo službene stalnosti za vsakogar, ki ga v drž. službi zateče prvi letošnji september. S tem terminom so računali, kakor oni, ki so službovali pred objavo urad. zakona in molče prenašali njegove krivice, računali pa so tembolj oni, ki so vstopili v drž. službo pozneje. Urezali so se eni ko drugi. Ako pa so se posamezne važne točke uradniškega zakona bistveno in vedno v uradniško škodo izpreminjale že tekom poslednjih treh let tako, da smatra danes malokdo ta zakon za več nego za kos papirja, je pač ne malenkostno vprašanje, kdo bo odšel zmagel še toliko mero, nalivnosti, da bi ob izbiri poklica ali ob vstopu v državno službo ne vkalkuliral v mero moči, ki jo

namerava posvetiti državi in v kakovost uradnega udejstvovanja tudi pravno nesigurnost uradniškega položaja. To se pravi, da bo državna služba pritegovala in absorbirala le še one moči, ki bodo radi slabše kvalifikacije že naprej navezane na državno službo, in pa one, ki jih bo kot manjše sposobne izločevala konkurenca v privatnih poklicih. Državna služba je v nevarnosti, kar je je kljub vsemu še ostalo, in se odstraši vsakdo, posvetiti državi več delovne zmožnosti, nego ravno oni minimum, ki zadošča še za nadaljno posest službenega mesta. In praktična posledica? Radikalno poslabšanje državne uprave v vseh ozirih njena podražitev, in ker se vkalkulira ta pač že avtomatično sama v privatno gospodarsko podjetništvo, zopetno zvišavanje gospodarskih števil in ker gospodarskih, v posledicah samoumevno tudi finančnih, t. j. na slabšem sta kakor državljani tako država. »Ušteda, ki se misli doseči s tako sumljivo nujnostjo odobreno odgoditvijo uradniške stalnosti, je iluzorna od samega početka. Da pri tem o političnih računih sploh ne govorimo.

Neizvestnost, ki vlada glede personalnih zadev zaradi bodoče reforme obče uprave, je, če sodimo milo, izgovor, da bi ga bilo težko najti bolj nerodnega. Saj se trudimo že pet let, kako bi dosegli rekord v kompliciranosti in nerodnosti naše uprave. Le en primer. Če sem pred 7 leti izplačal n. pr. pri sodnji za 50 K kolkov preveč, se je stvar uredila takoj na mestu ali pa vsaj za en, dva dni kasneje pri pristojbinskem uradu in fin. ravnateljstvu. Danes moram najprej k davčnemu uradu, od tam gre spisek k sodišču, odtam k direkiji neposrednih davkov, odtam k monopolski upravi, odtam k tobačni tovarni, odtam k davčnemu uradu, odtam k delegaciji, odtam nazaj k davčnemu uradu in še-le ta me — bogvekdaj — obvesti o uspehu. Malenkostna zadeva mojih 50 dinarjev je morala potekati skozi najmanj 44 rok, ki so stvar vpisovale, prepisovale, izpisovale in reševale. S stvarjo je bila zaposlena še železnica, pošta in poštna hranilnica, ki jih pri računu 44 rok sploh nismo šteli. Ali drugi primer v dokaz, da nameravamo hoditi po tej poti tudi v bodočnosti. Če je n. pr. kak obrtnik radi trenutno mrtve sezone hotel svoj davčni dolg poravnati v obrokih, se je doslej ta stvar rešila v dveh dneh pri bližnjem davčnem oblastvu. Predlog novega davčnega zakona bo s takimi enostavnostmi pometel. Po njegovem sprejetju bo šla taka prošnja od davčnega oblastva k davčnemu uradu, odtam nazaj k davčnemu oblastvu, odtam k delegaciji, odtam k fin. ministrstvu v Beograd, odtam k delegaciji, odtam k davč. oblastvu in odtam zopet k davč. uradu. To je najbrže najkrajša pot, po kateri se v drž. upravi neka prišedla. Od samih smrek ne vidimo gozda, s samimi takimi reformami bomo temeljito deformirali vse, kar se imenuje drž. uprava.

Korak naprej in dva nazaj, je postalo naše geslo. x.

Politične vesti.

— Po zaključku sestanka Male antante na Bledu. Tik pred zaključkom konference je prišla iz Prage vest, da češkoslovaški socialisti ne vztrajajo več na demisiji dr. Beneša, ki je nato ostal še v soboto na Bledu. V soboto so bili od vseh treh zunanjih ministrov sprejeti novinarji. Pri tej priložnosti so podali vsi trije ministri precej obsežne izjave. Vse te izjave so bile zelo optimistične in vsi ministri so naglašali silno dobro odnose, ki jih goje države Male antante z vsemi svojimi sosedi. Edino dr. Beneš je bil malo pesimističen, ko je govoril o krizi Zveze narodov. Vse izjave so bile soglasne v tem, da se politika Male antante niti najmanj ne izpremeni.

— Poraz pašičevcev. Ob priliki občinskih volitev v Beogradu je prišlo do odkritega boja med pašičevci in centrom radikalne stranke, ki ga v Beogradu vodi notranji minister Maksimović. Njegov kandidat odvetnik Gjoka Karajundić je dobil na seji beograjskega mestnega odbora 44 glasov. Pašičev kandidat, sedanjí podžupan dr. Bobić pa samo 11. Zmaga Maksimovića nad pašičevci je torej popolna. Naravno je, da bo beograjski razkol radikalne stranke imel največje posledice tudi na deželi in da bo tudi pri občinskih volitvah v Srbiji zmagal center. S tem pa je tudi zasiguran Uzunovićev volilni mandat.

— Seveda! »Svobodomiselnica« Nova Pravda» se izreka seveda tudi proti temu, da bi narodne manjšine dobile svoje pravice. Vedno globlje v secedesarijo, to je sedaj geslo »Nove Pravde«.

— Nacionalni blok proti Herriotu. Nacionalni blok je na svoji zadnji seji sklenil, da bo z vso odločnostjo nastopil proti Herriotu, če bi se temu posrečila sestava vlade. Gospodje desničarji torej niso mogli preboleti, da ni postal njihov Poincaré finančni minister. — Istočasno pa so izjavili socialisti, da morejo podpirati samo ono vlado, ki popolnoma odgovarja njihovu programu. Vsled teh izjav ni pričakovati, da bi se Herriotu posrečila sestava vlade.

— Zarota proti Kemal paši odkrita. Iz Smirne se poroča, da je policija po prihodu Mustafa Kemal paše v Smirno odkrila obsežno zasnovano zaroto proti njemu. Policija je v zvezi s tem odkritjem aretirala celo vrsto odličnih oseb, med njimi tudi nekoga bivšega poslanca, ki je pripravil bombo. Motivi atentatorjev so bili politične narave. Atentatorji so bili nezadovoljni s Kemalovo zunanjo politiko in jej očitali slabost proti angleškim in italijanskim političnim težnjam.

— Nov vojaški puč na Portugalskem. Med vojnim ministrom, generalom Gomez da Costa in ministrskim predsednikom podadmiralom Cabecadas-om je prišlo do odkritega konflikta. General Gomez da Costa je dal nato zasedi vsa ministrstva in je imenoval novo vojaško vlado. Vojni minister Gomez

da Costa je prevzel tudi ministrsko predsedstvo, general Gordes finančno, major Camara pa notranje ministrstvo. Vsi trije tvorijo triumvirat, ki je danes vladar Portugalske.

— Asquithova soproga in Lloyd George. Kakor poročajo listi, je razkol v angleški liberalni stranki zakrivila soproga liberalnega voditelja Asquitha, ki Lloydja Georgea nikakor ne more trpeti. Enkrat ga je bila imenovala v neki svoji knjigi »slabo vzgojenega pripenca iz Walesa«, morala pa se je zaradi te žalitve javno opravičiti v »Times-u«. Sedaj je iz maskevalnosti zahtevala, da mora stranka postaviti Lloydja Georgea pred častno sodišče, kateremu predseduje njen soprog.

Kratke vesti.

Stajersko vodstvo kršćansko socialne stranke je odobrilo, da postane deželni glavar dr. Rintelen prosvetni minister.

Italijanski kralj je podelil generalu Pangalos visoki red Sv. Mauricija. Prva nagrada za italofilstvo grškega diktatorja je torej prišla.

Velikansko demonstracijo proti odpravi reformne šole in znižanju brezposelnih podpor so priredili v petek dopoldne dunajski socialni demokrati. Demonstracijskega sprejema se je udeležilo nad 100.000 ljudi. Kljub temu ni nikjer prišlo niti do najmanjšega incidenta.

30. maja je daroval tržaški odbor društva »Dante Alighieri« desetim šolskim knjižnicam na Krasu 550 italijanskih knjig. Izročitev se je izvršila na slovesen način v Sezani v prisotnosti podpredkleta, podeštata, odbornikov »Dante Alighieri« šolskega nadzornika in seveda zastopnikov fašja.

KAKO JE PRIŠEL CLÉMENTEAU DO IMENA »TIGER«.

Brandes pripoveduje: »Nekoč sem se izprehajal s Clémenteau-jem po Karlovi Varhi. Hodil sem hitro, zato sem moral vsak hip obstati in čakati, da je prišel Clémenteau za menoj. Clémenteau se je vsakikrat požuril. Neki Rusinji, ki naju je opazovala, se je zdela ta hoja nenavadna. Zato sem ji dejal: »Leta kakor tiger. Izraz sem rabil pozneje tudi v nekem spisu o Clémenteau-u. Rabil sem ga sicer samo enkrat, kljub temu pa smo ga čitali pozneje stotisočkrat v vseh listih. Clémenteau misli sam o sebi, da je sentimentalni. Mogoče, da ima v nekaterih ozirih prav. Ampak v dvoboju s poznejšim predsednikom Deschanelom je rabil svojega nasprotnika kljub temu na očesu, dasi je sicer na Francoskem običajno, da se meri pri takih častnih aferaš samo na roko. Toda Clémenteau-ovo sovraštvo je bilo pač neotlašljivo. Torej je vendarle »tiger«.

Spominska kolektivna razstava del Ivana Groharja.

Ob petnajstletnici smrti našega velikega Ivana Groharja je počastila naša agfina Narodna galerija njegov spomin s kolektivno razstavo njegovih umetnin. Razstava je vzorno prirejena in dela vsi čast prirediteljskega odbora, obstoječemu iz gospodov: Ivan Zorman (predsednik); dr. Franc Mesesnel in prof. Matej Sternen.

Razstavo je otvoril v imenu Narodne galerije

g. dr. Izidor Cankar

s tem globoko zasnovanim govorom.

V imenu odbora Nar. galerije mi je dolžnost, da Vas vse iskreno pozdravim in zahvalim, da sta se odzvali našemu vabilu in prišli počastiti prireditelj, namenjeno spominsko slikarja Ivana Groharja.

Razstava sama, v kateri stojite, bo najbolje pokazala, kaj je bil Grohar in kako upravičena pa dolžna je bila N. G., da ob 15-letnici njegove smrti in tik pred 60-letnico njegovega rojstva pokaže njegov celoten opus, ki je tu zbran s popolnostjo, kakoršno bi skoraj bi bilo težko doseči in za katero smo dolžni hvaliti vsem mnogim političnim skupinam, ki so prošnji N. G. brez obotavljanja ustreli.

Groharjev umetniški razvoj, ki se nam tu razodeva z vso jasnostjo, nazorneje, nego bi se dal opisati z najboljšo zgornjo besedo, nam je priča odličnega slikarskega talenta, a je še več; to je važen dokument v zgodovini splošnega našega narodnega prizadevanja. delo pomeni po svojem osnovnem značaju pravi umetniški program, postavljen potomcem ob začetku našega stoletja.

V levi dvorani vidite Groharja učenca, začetnika, ki se bori za najpreprostejša izrazna sredstva, trdno se pri tem opira na šolsko tradicijo. V teh zgodnjih slikah mu gre za pravilnost risbe, za plastično zaokroženost teles, za organsko kompozicijo figur, za osnovo imaginarne, a konvencionalno določene lokalne barve. Njegova forma se v tem času trdno oklepa izoliranega objektivno pojmovanega predmeta in fantazija se mu ukvarja z realističnimi ali iz tradicije povzetimi snovmi; tako boste v tej dvorani videli mnogo kompozicij, ki jih označujemo kot genre in ki kasneje izginejo. A ob koncu te prve Groharjeve dobe, okrog l. 1900, boste opazili, kako teko vedno širši, vedno krepkejši valovi svetlobe preko njegovih slik, dokler se slikar po l. 1900 ne vda popolnoma študiju, proste od svetlobe razžarene krajine, kakor boste mogli ugotoviti v levi dvorani, kjer so zbrana dela tedanjih let. V tej dobi je bil G. pod vplivom tujih modernih mojstrov, s katerimi se je bil seznanil v Monakovem, zlasti pod vplivom Segantinijeve tehnike in njegovega občutja, medtem ko je istodobni Böcklinov vpliv le kratkotrajna in brezpomembna epizoda. Ob tem času pridobije slike mnogo bujne barvenosti, trdna risba se razrahlja, znovita lokalna barva izgine in se umakne relativni impresivističnim pripovedim in cerkveno-tradicionalnim predmetom — z eno besedo, kar sedaj nastaja, je nova, dotlej Slovincem neznan in tudi v tujini komaj se pojavljajoča umetnost naturalističnega impresionizma.

Ze tedaj poskuša G. slikati specifično slovenske krajine, kakor dovolj jasno kažeta oba Koprivnika ter Pomlad, a ta težnja mu postane edini motiv, ko se skupaj z Jakopičem in Strnenom naseli v Škofjo Loko. Tedaj slika zgolj polje naše in hrib, drevo in vodo, gozd in vas. Gotovo mu je bilo tedaj do tega, da pravilno poda predmete v individualni obsestljivi časi in okolice, za čemer je zlasti stremel začetni plenarizem, a te slike so še mnogo več: Kolikor slik, toliko poetičnih jablan in še druge — to so same slike, ki so mnogo več nego barvna obnova mrtve narave in raznih atmosferskih pogojih; to so duhovne tvorbe, prepajene s posebno, svojevrstno poezijo, ki je neopredeljiva z besedami, ki je pa tako jasna, da se ji nihče odtegniti ne more in da se je zlasti v tujini videla kot svojstveno slovensko občutje sve-

ta. Prav tako je nekaj določeno našega Groharjeva interpretacija kmetijskega dela, kakršno nam predstavlja obadva Sejavca, v čigar značaju je tih, skoraj melanholična vdanost, a vendar tudi mirna vztrajnost, tako da postajajo te slike pravi simboli naše narodne usode. Kar je G. tedaj vršil, je bila zgodovinsko važna umetniška paralela trudu istodobne mlade naše literature in je enakega pomena: dvignil je našo umetniško produkcijo kvalitativno na mednarodno višino in prispeval hkrati dubovnemu svetu moderne kulture slovenske misli.

Zadnja Groharjeva dela so nastala ob času, ko je bilo njegovo telo že razjedeno od pristradane, v bedi pridlane bolezni, in so najčistejše, najbolj poduhovljene tvorbe. »Hribček« in zadnji »Kamnitnik« izgubljata svojo stvarno realnost, krajine postajajo sen in vizija neskončno nežne domovine, prepajene z milobo in srčno toploto; Groharjevo upodabljanje kmetijskega dela dobi monumentalne forme (kroaspir, snopi) in žari v vizionarnih barvah, kakor da je vse to odsev daljnega in mnogo boljšega življenja. Z enim izmed zadnjih del, s svojim »Ovčarjem« je G. kakor simboliziral svojo lastno vlogo v našem narodnem življenju: v medlem soju koraka eterična, neopipljiva, postava pastirja pred čredo, in čredo vodi in misli zanjo in usoda te slike, ki je ostala nedokončana, je kakor simbol Groharjeve usode, ki ni hotela, da bi mojster svoje življenjsko delo dovršil, in ga je poklicala prav tedaj, ko ji bil svoji nalogi popolnoma do- rasel.

Njegovemu spomnu, ki je ustvaril trajne formalne vrednote, ki je dal umetniškim tvorbam pristno našo vsebino in naznanjal svet z našim čustvovanjem, velja ta razstava, ki je v imenu odbora Nar. gal. s tem proglašam za otvoreno.

Iz življenja Ivana Groharja.
Ivan Grohar se je rodil v Sorici, gorski vasi nad Železniki, 15. junija 1867. Kot dninarjev sin je zelo zgodaj občutil pomanjkanje, katero ga je spremljalo vse življenje. Po dovršitvi domače ljudske šole je služil za drvarja, hlapca in pastirja pri kmetih; kazal je mnogo nadarjenosti za risanje, tako da ga je župnik A. Jamnik poslal za krajši čas k slikarju Bradašiču v Kranj in 1888 v Zagreb k Milančiču. Pri vojakih je delal v litografski delavnici in skušal priti na beneško akademijo, kar je poplačal s kaznijo. Po odsluženju dobi ga je kranjski deželni odbor poslal 1892 v Gradec na deželno risarsko akademijo, odkoder je skušal vetopiti 1895 na dunajsko akademijo. Po obisku Monakovega se je vrnil domov, kjer je mnogo slikal v Sorici ter nato odšel za 2 leti v Monakovo. Risal je v Ažbetovi šoli ter kopiral v zbirkah. 1900 se je vrnil v Ljubljano ter slikal po Gorenjskem kraju. Nesreča, ki ga je doletela kot blagajnika slovenskega umetniškega društva, ga je usodno ranila; postala je vzrok njegove prerane smrti.

Dolgo in naporno slikarsko šolanje je končano, ko stopi Grohar svobodno pred naravo in jo prične upodabljati z lastno mislijo. Prehodno biva 1903 pri notarju J. Rahnetu na Brdu, kjer nastane »Pomlad«, potem od tuje na Dunaj, kjer slika in organizira prvi nastop naših umetnikov v tujini, razstavo »Save« pri Miethkeju 1904. Po kratkem bivanju v Sorici se stalno naseli v Škofjo Loko pri Francu Dolencu. Obiskal je 1905 Berlin, kjer je razstavil pri Wertheimu, 1907 je bil val več mesecev v Beogradu pri tovarišici Nadeždi Petrovič, 1908 je uredil slovensko razstavo v Varšavi, 1909 je obiskal Trst in Gorico. Udeleževal se je v tem času slovenskih razstav in jugoslovanskih v Sofiji, Beogradu in Zagrebu, avstrijske v Londonu. Bo- lezen, jetika, ta čas ni še ni ovirala njegovega ustvarjanja; njegov razvoj je vse krepkejši in samostojnejši. Groharjeva dela dosegajo v tem času največjo umetniško vrednost. A koncem 1910 so Groharjeve moči pri kraju. Zaradi večnega pomanjkanja je tako oslabil, da je moral tik pred odhodom v Italijo ležati in je umrl 19. aprila 1911 v ljubljanski bolnici.

Dnevne vesti.

KDAJ DOBI LJUBLJANA AVTONOMIJO?

Minulo je že dokaz mesecev, odkar se je govorilo o ljubljanskih občinskih volitvah. Te volitve so bile nato odložene, da se izpremeni volilni red in da se bo volilo po čistem proporu.

Toda od tedaj so minili že meseci in vse je ostalo pri starem in nihče se ne briga za avtonomne pravice slovenske prestolnice.

Apeliramo zato na slovenskega zastopnika v vladi, da poskrbi, da pride Ljubljana do svojih pravic. Vsaj ni ljubljanska avtonomija nobeno strankarsko vprašanje in ni dokaz demokratičnega naziranja vlade, če Ljubljana ne more priti niti do svoje najbolj elementarne pravice.

Kralj ozdravil. Kralj Aleksander, ki je moral ostati po naročilu svojih zdravnikov par dni v postelji, je zopet popolnoma okrevan.

Kraljica na Bledu. Kraljica Marija je prispele s prestolonaslednikom za dalje časa na Bled.

Prince Pavle v Bohinju. Prince Pavle je prišel te dni s soprogo v Bohinje. Priredili so mu slavnosten sprejem. Prince Pavle in njegova soproga sta se nastanila v kraljevi vili ob jezeru.

Poslanik Seba — častni občan blejske občine. Ob priliki konference Male antante na Bledu je izročil blejski župan češkoslovaškemu poslaniku Janu Sebi v znak priznanja njegovih zaslug za blejsko občino in tujski promet častno listino, s katero se imenuje poslanik za častnega člana blejske občine in častno listino, s katero se imenuje poslanik za častnega člana društva za povzdigo tujskega prometa.

Poroka Petrinović-Jeftanović v Parizu. Te dni se je poročila v Parizu gdnja Milena Petrinović sestra g. Frana Petrinovića z dr. Dušanom Jeftanovićem iz Sarajeva. O poroki so pisali vsi pariški listi. »Excelsior«, ki je prinesel celo sliko novoporočenega para piše: V sredo se je vršila v prisotnosti najodličnejšega občinstva v ruski cerkvi poroka doktorja Dušana Jeftanovića, svaka ministra Spalajkovića z gospodino Mileno Petrinović. Poroki so prisostvovali najodličnejši zastopniki diplomatskih, političnih, literarnih in umetniških krogov, da izrazijo rodbini uglednega diplomata ki ima v Franciji toliko prijateljev, svoje častitke. Nevesto, ki je imela na sebi krasno toaletto iz svilenegega muselina, v katerega je bilo vezano zlato in diamantri, je povedel pred oltar njen brat inženjerski g. Fran Petrinović, ki je, klasi biva stalno v republiki Chile vedno navdušen jugoslovanski patriot. Priče so bili g. min. dr. M. Spalajković in dr. Cinič. Vlečko neveste je nosila ljubka deca g. Spalajkovića. Poročil je par metropolit Euloge, bližbo božjo sta opravila duhovnika smrti in sakrament. Intimni obed v hotelu Maurice je počastil tudi knez Arzen Karađorđević, stric kralja Aleksandra.

Skrblatinka v Prekmurju se razširja na zelo opasen način tako, da lokalne sanitetne naprave niti najmanj ne zadostujejo, da bi se preprečilo nadaljni razširjenje epidemije. Dne 18. junija 1926 je bilo v bolnici že 95 slučajev in se novi neprestano dovažajo. Ljubljanski občinski odbor rdečega križa je prejel dne 18. junija 1926 klic na pomoč in je stavil že drugo jutro 19. junija t. l. Državnemu higijenskem zavodu na razpolago ves razpoložljivi inventar, ki je potreben za kompletiranje zasile bolnice, ki se ben za tavi na licu mesta v gimnazijskem poslopu v Murski Soboti. Transport, vsa potrebna posteljina, jedilno orodje, bolniške potrebščine itd. odide še tekom današnjega dne. Tako se je zopet izkazalo, kako potrebna je institucija Rdečega križa tudi v miru in s kako vneto in točnostjo posluje. Material je bil odbran in stavljen na razpolago tekom ene noči, transport je odšel preje kakor v 24 urah. Spoznajmo, da je dolžnost vsakega biti član organizacije Rdečega križa, prispevati vsi po svojih močeh, da lajšate gorje prizadetim, kajti tudi Vi ne veste ne ure ne dneva! — Ljubljanski Občinski odbor Rdečega križa.

Kongres Uduženja državnih uradnikov je preložen. Glavna uprava je pozvala vse pokrajinske organizacije, da naj se izjavijo, kdaj naj bi se kongres vršil.

Kongres poštinih uradnikov. Dne 28. t. m. se vrši v Splitu kongres maturantskih podružnic poštinih uradnikov. Na dnevnem redu je med drugim pretrpanje izvajanja uradniškega zakona pri razvrstitvi uradnikov.

Prenos kosti padlih italijanskih oficirjev. Italijanska vlada je prosila našo vlado za dovoljenje, da ekshumira in prenese kosti italijanskih oficirjev, ki so padli, oziroma umrli pri nas za časa svetovne vojne. Ekshumiranje bo nadzorovala posebna komisija, ki ji bo načeloval don Brunzoni.

Petrov dan v Rogški Slatini. Jadranska Straža v Ljubljani priredi v prvi polovici julija t. l. v Rogški Slatini »Petrov dan« z veliko reklamno tombolo in večerno slavnostno akademijo. Vse predpriprave katere vodi »Zenski mestni odbor J. S. v Ljubljani« s pomočjo damskega komiteja v Rogški Slatini, so že v teku. Tombola bo imela dvojni namen: pomagati društvu in napraviti reklamo raznim zainteresiranim tvečkam. Obračamo se zato na tvornice, obrtnike, zastopnike tujih firm in trgovce, ki bi hoteli pokloniti kak svoj izdelek v svojo lastne reklame, da prispevajo najdelj do 3. julija t. l. Tudi ostalo občinstvo se naproša, da prispeva za dobroti. Zlasti naj se patrijotski čuteče žensktvo odzove s prispevanjem ročnih del, slikarjv itd. Vse one, ki bodo prispevale v svrhu lastne reklame, prosimo, da pridenejo vsakemu predmetu natančen naslov firme. Na vsak dobiček, ki bo poklonjen v svrhu reklame, bo društvo pridelo kratko priporočilo za dotično firmo. Darovalce v Mariboru, Celju in drugih kra-

jih »Stajerske prosimo, naj blagovolijo poslati svoje prispevke naravnost na načelnico damskega komiteja v Rogško Slatino go. Amalijo dr. Sterovo, ki ima od nas vsa lozadevna potrebna navodila. Darovalci iz Ljubljane in drugih krajev oblasti naj blagovolijo poslati prispevke v »Mladiko«, kjer jih bo proti potrdilu prevzemala članica Zenskega mestnega odbora gdnja. Jerica Zemljanova. Poskrbelo se bo da se bodo vse vrčke, ki bodo sodelovale s prispevki — na njih željo — priporočile v društvenem glasilu »Jadranska Straža«, ki izhaja v Splitu in je razširjeno po celi državi. Patrijoti, pomagajte sebi in nam! — Zenski odbor J. S.

Odkritje Miklošičevega spomenika v Ljutomeru. Ker se 1. avgusta vrši odkritje spomenika kralju Petru v Kranju in bi gostije iz ljubljanske oblasti ne mogli na ta dan v Ljutomer, se odkritje Miklošičevega spomenika preloži na 8. avgusta. Ponovno se prosi, naj se ta dan ne prireajo druge večje prireditve. — Odbor.

Ljubljanski velesejem je poslal v Beograd svojega delegata, gospoda dr. L. Böhma, ravnatelja Trgovske akademije v Ljubljani. Dr. L. Böhm ima nalogo, da kot vsako leto tudi letos osebno povabi najodličnejše osebnosti gospodarstva v Beogradu, zlasti častnega predsednika, ministra trgovine in industrije gospoda dr. Ivana Krajača in člana častnega predsedstva, ministra za poljedelstvo, gospoda Ivana Puelja, k svečani otvoritvi letošnjega velesejma, ki se vrši dne 26. t. m. Odlični gospodje, merodajni faktorji se bodo na velesejmu zamogli prepričati o zila-vosti naših gospodarskih krogov v današnji težki gospodarski krizi. Slovenija je uničena, če propade naša industrija, obri in trgovina.

Obleke lastnega izdelka Vam nudi najceneje JOS. ROJINA, Ljubljana Aleksandrova c. 3.

Natečaj za idejne nacerte slavenske enodružinske hiše. Razsodišče za presojo načrtov slovenske enodružinske hiše v konkurenci, ki jo je razpisala gradbena zadruga »Dom in Vrta« ni prisodilo nobenemu izmed doslih 7 projektov nagrade, ker deloma niso zadostili projekti natečajnim pogojem, deloma pa niso odgovarjali intencijam razpisa. Ruc pa je priporočilo razsodišče tri projekte v nakup in sicer projekte z gesli »Novi dom«, »Triglav in »Lzraze. Dotični gg. konkurenti se vabijo, da dvignejo določene zneske pri tajniku zadruge g. vladnem svetniku dr. Franu Spiller-Muyis, Marksov (Turjaški) trg 3.2, ki vrača tudi vse ostale nacerte do 30. t. m. ro tem roku odklanja zadruga vsako odgovornost za projekte.

Jugoslovenska Matica v Kranju priredi Vidovansko proslavo v nedeljo, dne 27. t. m. ob pol 9. uri zvečer v gledališki dvorani Nabob rodnega Doma z »Akademijo«. Na vsopredru raznovrstne slavnosti primerne točke. Po akademiji družabni sestanek. Na patrijotično slavnost so vjudno vabljani poleg meščanstva tudi delegati zveze trgovskih gremijev, ki zboruje isti in naslednji dan v Kranju.

Državna dvorazredna trgovska sola v Celju. Vpisovanje gojencev in gojenk za šolsko leto 1926/27 se vrši 30. junija in 1. julija vsakokrat ob 9. do 11. ure. K vpisu je prinesiti zadnje šolsko izpričevalo in krstni list. Oni, ki slauujejo izven Celja, se morajo prijaviti in poslati svoje dokumente po pošti. V 1. letnik se sprejemajo dečki oziroma deklice, ki so dovršili z uspehom 4. razred srednje šole (gimnazije, realne gimnazije, realke, liceja) ali četrti razred meščanske šole. V 11. letnik se sprejemajo absolventi 1. letnika javnih dvorazrednih trgovskih šol.

Na deski in dekliški meščanski šoli v Trzinu se vrši za prihodnje šolsko leto vpisovanje za prva razreda v sredo, 30. junija in v četrtek 1. julija t. l. V prvi razred se sprejemajo vsi učenici, ki so z dobrim uspehom dovršili četrti ali peti razred osnovne šole, odnosno četrti ali peto šolsko leto. Vpisovanje se vrši vsakokrat ob 8. do 12. v ravnateljevi pisarni. Učenci naj se zgleda v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov in naj prineso s seboj zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list in potrdilo o cepitju koz. Starši učencev iz okolice se opozarjajo na ceneno prehrano otrok v šolarski kuhinji, ki je tekom letošnjega šolskega leta razdelila nič manj kot 9000 kosih in večerj. Tudi slauovanja se dobe po zmernih cenah, tako, da more učence s 400—500 Din biti prav dobro preskrbljen. — Ravnateljstvo.

Razpisane zdravniške službe. Veliki župan mariborske oblasti razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Zalec s sedežem v Zalcu. — Prošnje je vložiti do dne 15. julija pri velikem županu mariborske oblasti. — Predsedništvo bratovske skladnice v Velenju razpisuje službo pogodbenega zdravnika za zdravniški okoliš Zalec in sicer za premogovnik direkcije državnega rudnika v Zabukoveci in za premogovnik kemične industrije d. d. v Ljubojah. — Prošnje je vložiti do dne 30. junija pri vodstvu »Združene spodnještajerske bratovske skladnice v Velenju. — Podrobnosti v obeh slučajih glej v zadnjem »Uradnem listu«.

Mesto magistratnega uradnega vodje se odda pri mestnem magistratu v Ptuj. Prošnje je vložiti do dne 15. julija. — Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 56 z dne 19. junija.

Prosta učna mesta na trgovskih šolah. Trgovinsko ministrstvo je razpisalo natečaj za profesorje in učitelje na državnih trgovskih akademijah in dvorazrednih trgovskih šolah. Potrebujemo se 4 učitelje za srbohrvaščino, 4 za nemščino, 4 za francosčino, 4 za zemljepis

in zgodovino, 2 za kemijo, kemično tehnologijo in poznavanje blaga, 2 za matematiko in fiziko ter eden za merkantilno stroko.

Pelarna ekspedicijska. Te dni odputuje iz Arhangelskega iz 3 parnikov obstoječa ruska ekspedicijska v kraje okrog severnega tečaja. Ekspedicijska ostane na potovanju 3 mesece, iskala bo eventualne morske proge.

Nova zračna proga v Rusiji. V Novosibirsk, prejšnji Novonikolajevsk, so prispeli te dni zastopniki neke nemške družbe, ki vzpostavi novo zračno progo Moskva—Peking. Nova proga bo del velike proge London—Paris—Peking.

Letalec izginil. Argentinska vlada je prosila vse bližnje države za eventualne podatke o argentinskem letalcu d' Ugnanu, ki je hotel izvršiti polet iz Newyorka v Buenos Aires in ki so ga videli predzadnji nad Calenneo, nakar je brez sledu izginil.

Strašna nevihta je povzročila te dni v Planini pri Vipavi ogromno škodo. Padala je pol ure toča, debela kot orehi, kakršne ne pomnijo že od leta 1888. Vsi poljski pridelki vse mladice in cvetje na trtah je domala uničeno. Na mnogih krajih je razorala voda njive, travnike in vinograde ter zasula travnike z blatom in zemljo. Ako upoštevamo hudo konkurenco, vsled katere leži v onih krajih še danes v kleteh nad 2000 hl neprodanega vina, si lahko predstavljamo obupni položaj tankajšnjega kmeta.

Ponesrečen parnik. Iz Tokia poročajo: Angleski parnik »City o Naples« je zadel južno od Japonske ob skalo ter se razbil. Na pomoč so mu prihiteli trije japonski parniki, ki so rešili 16 moških broječo posadko.

Iskre iz lokomotive povzročile požar na polju. Te dni je začelo goreti vsled isker, ki so letele iz lokomotive v bližini Skoplja pšenično polje. Ker je bilo žito zelo suho ter je pihal močan veter, se je požar hitro razširil. V kratkem času je pogorelo več orolov. Požar so pogasili z velikim naporom. Škoda je ogromna.

Vremenske katastrofe v Slavoniji. Iz vseh krajev Slavonije poročajo o vremenskih katastrofah. V Piskorevih je padala tako gošta toča, da ni bilo mogoče videti z ene strani ceste na drugo. Ker so bila zrnja bolj majhna, škoda ni velika. V Brodjanah in v Ljeskovici je besnel med silno nevihto orkanu podoben vihar, ki je ruval drevesa. Toča je povzročila veliko škodo. V Ljeskovici je poškodovanih tudi več hiš. Vihar je bil tam tako močan, da je ruval opeko s streh ter jo nosil po zraku, tako da se je zdelo, kot da pada s točo vred z neba. V nekaterih krajih je uničenih 60—70% pšenične žetve, 50% sadja, 50% vinske letine itd.

Adjutant generala Wrangla. Te dni je aretirala beograjska policija mladega moža, ki je vzbudil njeno pozornost z izredno razsipnostjo. Aretiranec je izjavil, da je Emil Stuhlmann, bivši adjutant generala Wrangla, končno pa je priznal, da je navaden delavdan, ki je pobegnul s tujim denarjem v našo državo.

Pijance je umoril 5 oseb. Te dni je umoril v Dortmundu pijan inesar svojo ženo, svoje tri otroke, svojo služkinjo ter nevarno ranil še neko šesto osebo, nakar je izvršil samomor.

25-letni jubilej vrtnarske razstave v Poznanju. V dnevih od 25. septembra do 3. oktobra 1926 se vrši v Poznanju vrtnarska razstava, ki je hkrati jubilej njenega 25-letnega obstoja v Poznanju. Te vrtnarske razstave so bile skozi 25 let najpogostejše in na polju vrtnarstva so za Poljake ustvarile neprecenljivih zaslug, predvsem pri vzgoji posameznih kultur. Razstava se bo delila na sledeče oddelke: 1. Sadjarstvo. 2. Odgoja cvetlic. 3. Začinbe. 4. Semena. 5. Razstava cvetlic za posebno lepoto. 6. Način vzor-nih vrto. 7. Sopki in cvetje. Razstavi bo priložčen tudi tehniški oddelke vrtnarstva in poseben šolskobotaničen vrt. Od vrtnarstva in rastlinstva najbolj odvisen gospodarski činitelj, čebelarstvo, bo prav tako na razstavi. V času razstave je pričakovati velikega obiska zlasti iz sosednih držav. Napovedan je tudi prihod predstavnika vrtnarstva iz Čehoslovaške in iz drugih slovanskih krajev. Razstave bi se morali udeležiti tudi naši vrtnarji, ker so pri nas dani vsi pogoji za procvit in reorganizacijo vrtnarstva v najmodernejšem stilu. Prilika je ugodna, da si je ob tej priliki mogoče ogledati republiko Poljsko, kajti po vseh državah je dovoljen 50 odstotni popust po železnih. Vsa pojasnila daje zastopnika poznanskih vele-sejmov g. R. Golebiowski, Stari trg 19, Ljubljana in sicer brezplačno.

Ljubljana.

Zatvoritev poti v Lattermanovem drevoredu. Dne 22. junija 1926 se začasno zapre pot, ki vodi od bivšega otroškega igrišča mimo velesejmskih paviljonov proti pivovarni Union. Občinstvo se opozarja, da je javni prehod od 22. junija 1926 do 9. julija 1926 skozi navedeni del Lattermanovega drevoreda nedopusten, ker pripada tačas velesejmu. — Mestni magistrat Ljubljana.

Ljubljanski »Sokole« naznanja, da se bo v sredo dne 23. t. m. ob pol 9. uri zvečer zalgal na letnem telovadišču pod Tivolijem velik kres, običajna kresna veselica pa za letos, radi nestanovitnega vremena in pa prepri-prav za praški vsesokolski zlet odpade. Zdravo! — Odbor.

Odbor Saveza Dobrovoljcev vabi vse ljubljanske člane na važen sestanek dne 24. t. m. ob 8. zvečer pri Lloydju.

Maribor.

Mutec je samomora je izvršil v noči od 17. na 18. v jetnišnici v svoji celici, dne 18. t. m. na vešala obsojeni Ivan Pečovnik, ki je zadavil lansko leto Ano Molar. Hotel se je obesiti, kar so pa njegovi sojetniki pravočasno preprečili. Enemu je izjavil, da je že vseeno, ali se sam obesi, ali pa ga obsodi porota. Bil je na ta način že pripravljen na vse!

Mutec je spregovoril. Pri porotni razpravi o falzifikatorjih je glavni obtoženec

Potočnik molčal kot zid. Niti besedice ni bilo mogoče spraviti od njega cela dva dni. Obsojen je bil na 20 let ječe in niti pri razglasitvi razsodbe se ni zmenil, temveč je samo neumno pomežikal. Ko pa ga je pripeljal jetniški paznik po končani razpravi nazaj v celico, je mož prišel jako živahno govoriti. Rekel je, da kazni ne sprejme in da bo napravil rekurz.

Odklikovanje. Z redom sv. Save III. razreda je bil odklikovan g. Josip Zidanšek, kmetijski referent pri vel. županstvu mariborske oblasti. — Čestitamo!

Poslopie policijskega komisarijata je od zunaj prav lepo renovirano. Sedaj se prične s čiščenjem in popravilanjem v notranjosti. Bila je pač že nujna potreba. Tudi sosedna hiša, kjer je nastanjena »Borza dela« je čedno pobeljena.

Grafolegi v Mariboru. V Mariboru imamo celo kopico takozvanih »kartenauf-slagerec«, ki se raje bavijo s to obrtjo, kot pa z resnim delom. V zadnjem času so se pojavili v Mariboru razni grafologi, ki se dajo prav dobro plačati in prav malo povedo verjetnega. Tako je prorokoval nedavno neki grafolog mladi deklici, da se bo v šestih mesecih poročila, drugi zopet, da bo poročila najlepšega moža Evrope, tretji, da dobi glavni dobiček v državnih razredni loteriji.

Razvodni smo, odkodi toliko teh grafologov in če je dopustno tako izsiljevanje denarja. Prepričali smo se, da so med temi ljudmi tudi taki, katerim grafologija ni edini poklic. Opozarjamo oblasti, da posvetijo tem prorokom več pažnje!

Manifestacijski občni zbor »sportnega kluba« »Primorje«.

Včeraj se je vršil v veliki dvorani »Kazine« manifestacijski občni zbor akademskega sportnega kluba »Primorja«, ki se ga je udeležilo okrog 300 oseb, večinoma mladih sportnikov iz vrst akademskega in srednješolskega dijaštva. Zastopane so bile tudi mnogostevilne korporacije kakor Ljubljanski nogometni podsavez po majorju v p. Jakliču, Ljubljanski lahkoatletski podsavez po g. Rybaču, Ljubljanski sportni klub po arhitektu g. Spinciču, razne dijaške organizacije, Svet slušateljev ljubljanske univerze, klub »Treznost«, S. K. Slovan, klub Primork po gospej Gromovi, S. K. Ilirija po g. Devu, Kolesarski Podsavez po g. Brumatu, S. K. Slavija in druge.

Občni zbor je otvoril ob pol 11. predsednik dr. Birsar. Za zapisničarja sta bila določena gdn. Cergonja in g. Vončina, nato pa je predsednik povdaril namen in cilje manifestacijskega občnega zbora, ki naj pospeši razvoj S. k. »Primorje« v pravo stanovsko sportno organizacijo akademske in srednješolske mladine ter naglasil, da hoče »Primorje« koncem vsakega šolskega leta podajati bilanco o svojem delu tekom leta.

Delegat LNP, Jaklič, je čestital »Primorju« k njegovemu delu, ki ga je dvignilo med prve sportne klube v Sloveniji.

Tajnik Janežič je podal obširno poročilo o delu klubov. Največje uspehe so dosegle hazenska, lahkoatletska in nogometna sekcija, zlasti pa zadnja, ki si je v tekočem letu priborila zimski pokal mesta Ljubljane z zmago nad vsemi ostalimi klubi.

Tajniškimu poročilu je sledilo poročilo o finančni anketi, ki ga je podal industrijalec Kuštrin. Finančni odbor je pregledal vse finančne akcije kluba in je dognal, da je klub mnogo žrtvoval za razne sportne investicije, ki pa radi nezanimanja s strani občinstva niso dosegle onega, kar je bil njihov namen. Zeleti je, da se zanimanje za sport v naših krogih dvigne, da pridejo tudi velikopotezne naprave »Primorja« do polnega upoštevanja. Tekoči izdatki in dohodki kluba pa so v najlepšem redu. Na predlog predsednika revizijskega odbora je bil soglasno sprejet absolutorij blagajniku.

Sledile so volitve. Za predsednika je bil izvoljen industrijalec g. Bonač, za katerega je bila določena triletska deputacija, ki naj ga naprosi, da prevzame to mesto. Za podpredsednika dr. Birsar, dr. Bajič in inž. Debeljak, za tajnika inž. Tuma in Janežič, za blagajnika ravnatelj Setina.

Nato je sledila najbolj napeto pričakovana točka dnevnega — poročilo inž. Debeljaka o pogajanjih s SK »Ilirijo«.

Govornik, ki je bil sam član delegacije, je uvodoma podčrtal kako potrebna so bila ta pogajanja v svrhu odprave medsebojnega spora, ki je zahteval zase toliko sportnih sil, ki bi se dale izrabiti bolje za napredek sporta. Pogajanja so dosegla v vseh točkah sporazum. Delegacija je tudi dosegla vzpostavitev razsodišča, ki naj razsodja v vseh posameznih spornih slučajih. »Primorje« je takoj sprejelo pogodbo, dočim jo je »Ilirija« začasno odložila, pozneje, pa jo je odklonila, ker je »Primorje« prišlo v spor s sodniško sekcijo LNP. Govornik je naglašal, da ima »Primorje« vedno voljo izogniti se sportnim sporom. Ker ni bilo mogoče doseči sportnega sporazuma, je »Primorje« sklenilo, da bo v bodoče pustilo »Ilirijo« pri miru ter bo posvetilo vse svoje moči za notranji razvoj svojega članstva.

Izvajanja inž. Debeljaka so žela dolgotrajne ovacije.

Nato je sledil referat dr. Bajiča, o resoluciji javnosti. Govornik je pozval vse članstvo, kakor tudi srednješolce in akademike, naj se ne vdajo samo strastem v sportu, nego naj jim bo le sredstvo fair borbenosti in no ranjaja ter telesnega izpopolnjevanja. Tudi govoru dr. Bajiča je sledilo dolgotrajno odobravanje.

Sprejet je bil tudi od dr. Bajiča predlagani apel na akademike, srednješolce in javnost, ki pozivlja, naj se strne vsa mladina k aktivnemu sodelovanju v sportu. »Hočemo dati narodu generacije in inteligentov, ki imajo smisel in ljubezen do sporta, hočemo mu dati organizatorjev, propagatorjev, pobornikov in pa armade zdravih in krepkih sportnikov.«

Cepljenje proti škrlatinki.

Namen mojega javnega pisma je bil, opozoriti javnost na svoj žalostni slučaj, da ne bi drugi stariši doživeli iste grozne nesreče kakor jaz; torej je bil namen človeški, ne sebičen in nujno potreben.

Higijenski zavod skuša, ko odgovarja na moje javno pismo, v svojo obrambo ovreči moje trditve. Inkubacije ne priznava. Vendar pa je pojasnila higijenskega zavoda sledi, da bi se s škrlatinko inkubirani otroci ne bi smeli cepiti ali pa da je največja previdnost na mestu, logično torej da cepljenje ni bilo brez opasnosti.

Prepuščam nadaljno znanstveno razčiščenje te zadeve našim izkušenim zdravnikom. Dolžnost sodnih oblasti in zdravniške zbornice pa je, da ta slučaj nepristransko preiščejo in sodijo.

Kar se tiče vira obolenja, si nisem mislil,

da se bo higijenski zavod pospel tako daleč, da bo brez vsake podlage (izjava hišnega zdravnika dozvednega izhodišča infekcije) dolžil očeta okuženja svojih otrok. Za to sumničanje ne najdem kot človek nobenih besed.

Kar se tiče pripomb o izjavi g. dr. Ambrožiča in g. dr. Zalokarjeve, si teh izjav nisem izmislil.

Nimam namena osebno napadati ali žaliti koga, meni gre le za to, da se ta slučaj v javnem interesu najtemeljiteje in objektivno preišče in da se ne preide preko njega tako hitro na dnevni red.

Meni pa itak ne more vrniti nihče mojih ljubljenih otrok.

S tem zaključujem javno razpravljanje v listih.

Podpolkovnik Viktor Andrejka.

Varšavske izkušnje.

Varšava, 16. junija 1926.

V »Narodnem Dnevniku« z dne 11. junija tega leta sem čitala da organizira epidemijološki inštitut v Zagrebu cepljenje proti škrlatici za celo državo torej tudi za Slovenijo. Morem samo častitati svoji ožji domovini k temu napredku!

Ker sem sama sodelovala nekaj mesecev pri cepitvi zoper škrlatino v Varšavi, moram ljubljanskemu občinstvu podati nekaj tozadevnih podatkov v pojasnilo in pomirjenje. Od oktobra l. 1925 pa do februarja 1926 je samo mestni zavod za higijeno v Varšavi (h kateremu sem tudi jaz pripadala) cepil 16.000 otrok. (Državni higijenski zavod v Varšavi je istočasno cepil 18.789 oseb.) Pri cepitvi smo uporabljali ameriško metodo Picka. Najprej smo pri vsaki osebi doleteli občutljivost na škrlatino, in sicer s pomočjo kožne reakcije Dickov. V to svrhu smo injicirali v kožo (ne pod kožo!) otrokom razredčeno kapljico strupa, ki tvori bakterije streptococcus haemolyticus. Najnovjša preiskavanja so namreč pokazala, da ravno ta bakterija oziroma strup, ki ga proizvaja, z veliko verjetnostjo povzroča škrlatino. Pri ljudeh, ki so občutljivi na škrlatino, se pokaže po 24 urah na mestu injekcije zardečitev, pri posebno močni reakciji pa imamo omejeno oteklino (Pick +). Osebe, ki niso občutljive na škrlatino, ne dajo nobene reakcije (Pick —). Osebam s pozitivno reakcijo Picka smo takoj po odčitani reakciji injicirali pol kub. cm cepiva pod kožo. Cepivo vsebuje istočasno strup streptokoka, to da silnejši, kot se ga vporablja pri kožni reakciji. Po 1. injekciji cepiva nimamo navadno nobenih škodljivih posledic. Le redko kdaj se pojavi visoka temperatura, včasih

tudi izpuščaj, ki pa mineta po nekoliko urah. (Smrt ni nastopila pri nobenem izmed 16 tisoč otrok.) Po sedmih dneh se injicira 1 kub. cm cepiva, po 14 dneh pa 2 kub. cm cepiva. Cepivo pobudi otroški organizem k proizvodnji protistrupa, ki uniči strup bakterije streptokoka. Na ta način se imunizira otrok na škrlatino, kajti škrlatica je le zastrupljenje z jadom streptokoka.

Trikratno cepljenje je v našem slučaju imuniziralo okrog 40 odstotkov otrok, ki so bili predtem občutljivi na škrlatino. Od 16 tisoč cepljenih otrok je zbolelo 18 na škrlatino, toda pri vseh je bil potek bolezni izredno lahek in nekomplikiran. Smrtnega slučajev ni bilo nobenega. 15 izmed teh otrok sploh se ni skočalo vseh treh cepilj, ker so zboleli med cepitvijo. Aktivna imunizacija, ki jo daje Pickovo cepivo, traja približno poltrajno leto. Po 18. mesecih je treba spet ponoviti cepljenje, če hočemo imeti otroke odporne na škrlatino.

Cepjenje proti škrlatici traja še premalo časa, da bi lahko izrekli že poslednjo sodbo o njem. Izkušnje poljskih zdravnikov govore v korist cepjenja. Zelo dobre rezultate imajo tudi ameriški zdravniki. Vsekakor je medicina na najboljši poti k svojemmu vzvišenemu cilju, obvarovati naše malčke za vselej pred njihovo najgroznejšo morilko škrlatinko. Naša naloga pa je, doseči pri cepitvi proti škrlatici tako popolnost in popularnost, kot jo ima cepjenje proti kozam. Izginile so koze iz kulturnih krajev, naj izginijo tudi škrlatice.

Dr. Božena Kokalj,

asistent v mestni bolnici, Varšava.

Radiofonija.

XXIII.

Novi Marconijevi izumi. — Razno. — Jugo-Radio k. d. v Zagrebu, Zrinjski trg 1.

V svojih dopisih sem že večkrat dejal, da nam prinaša radiofonija vsak dan nova iznenadenja. In odkar pišem ta poročila, sem imel prijetno nalogo, da sem mogel sporočiti vedno nove in nove uspehe in izume.

Danes mi je poročati kar o treh novih izumih senatorja Marconija. — Prvi izum je radio-svetilnik za pomorstvo. Ob gosti temi, ki marsikje nastaja, so zaman svetilniki, ker najintenzivnejša luč ne pride do ladij, ki iščejo zavetja. — Marconijev radio-svetilnik jo zavetja. — Marconijev radio-svetilnik (eden je na Angleškem že postavljen) pa ne pošilja luči, marveč kratke elektriške valove, ki nosijo morsejeve znake tja po morju. Te znake morejo vjeti s čisto priprostimi aparati, ki jih more imeti in — razumeti vsak ribič. Znaki omogočajo popolno orientacijo in torej mnogokrat rešitev.

Drugi izum je radiograf ali radio-pisalni stroj, ki omogoča, da n. pr. v Londonu narekovana pisma strojepisni pišejo istočasno pisalni stroji na tisoč in več kilometrov po svetu. Prvi poskus iz Marconijevega biroja v Londonu se je izborno posrečil s pisalnim strojem v Oxfordu. — Stroj je zmožen še polboljšanja.

Tretji izum so — usmerjeni valovi, t. j. valovi, ki jih morejo poslati v določeni smeri in jih vamejo samo v ta namen napravljeni in uglaseni aparati. — To so samo kratki valovi in pošiljalna energija je stokrat manjša od sedanjih energij.

Marconi, ko poroča o teh svojih izumih, pravi sam, da smo šele na začetku epohe — brezlične tehnike.

Dunajski Radio je prišel dvakrat na teden pošiljati Jazzband iz bara hotela Bristol na Ringu. Ta elegantni bar »für die oberen Tausende« velikega mesta je zbiratišče najfiniješe publike: godba je prav dobra. — Zdi se nam, kakor da čujemo Jazzband iz hotela Savoy ali Café de Paris v Londonu preko največje ga pošiljalca Daventry. Umeje se, da iz dunajskega bara čujemo vsak glas ali celo deset pet plesalcev, ko plešejo mimo mikrofona,

a običajni šum je tako glasen, kakor da sedimo v baru samem.

Med Bruseljem in Kongom imajo telefonijo na kratke valove, ki jo je ustvaril ing. Rona bert Goldschmidt v razdalji 7500 km. — Z bert Goldschmidt v razdalji 7500 km. — Z bert Goldschmidt v razdalji 7500 km. — Z bert Goldschmidt v razdalji 7500 km.

Nemška velepostaja Königswusterhausen pri Berlinu (1300 m in 20 KW), ki pošilja vsak dan izbran berlinski program, je začela z 11. t. m. prinašati od 20.30 do polnoči program iz Lipskega. — V Sloveniji morate vse to dobro slišati.

Pošiljalce v Celovcu bo postavljen do konca julija. Prenasla bo popolen dunajski program, vrhutega bo skrbel za program domačih umetnikov in diletantov. — Ali boste deležni amaterji vsaj v bližini Koroške?

Ako bi imel jaz sam ob začetku zanimanja za radio — dobrega svetovalca, prihranjeno bi mi bilo veliko jeze, razočaranj in — stroškov. Deset anten sem že postavil, predno sem prišel na pravo! — Zato pa tako rad svetujem drugim! Tako n. pr. sem že parkrat govoril o cevkah ali žudodelnih lampah — Kremenzky. Kar sem govoril, poročal in priporočal, je vse iz lastne izkušnje. Cevke Kremenzky so krasen izdelek, so srečkano majhne, pomenjajo doslej višek tehnike in popolnosti. — Tudi naš radio-veščak, g. inž. Josip Slišković, rabi skoro izključno te cevke. Njegova Autodyne je napravljena prav za te cevke.

Veseli me v interesu amaterjev v domovini, da ima za Jugoslavijo zalogo teh Kremenzky cevke: Jugo-Radio k. d., Zagreb, Zrinjski trg br. 1.

Poleg tega sem čital v zagrebškem »Radio-Glasniku«, da ima ista Jugo-Radio v Zagrebu tudi edino zalogo za Jugoslavijo širokoznanih slušalk: Blaupunkt, o katerih sem v »Narodnem Dnevniku« tudi že poročal. Še do danes sem menjal, da te slušalke ni prekosil doslej noben drug izdelek ne po ličnosti, ne po dobroti. — Radoveden sem, kakšne skušnje imajo amaterji v domovini. Naj bi kdo kaj poročal.

A. G.

Sport.

SD Rapid (Maribor) : SK Ilirija 1:7 (0:3).

Včeraj se je vršil na igrišču SK Ilirije med gori imenovanima kluboma finale za prvenstvo Slovenije. Tekma sama na sebi ni bila ravno na višku in sploh ni nudila posebnega sportnega užitka. Rapid je z ozirom na svoj zadnji nastop v Ljubljani popolnoma razočaral. Prav dobra je bila pri Rapidu obramba z vratarjem, ki je tudi rešil svoje moštvo še hujšega poraza. Branil je med drugim tudi enajstmetrovko. Najboljša moža na igrišču sta bila brez dvoma Rapidov vratar in dr. Tavčar. Halves linija Rapida, kakor tudi njihova napadalna vrsta je bila slaba; posebno pa prva; Ilirijanski napad pa

je imel pred nasprotnikovim goalom precej smole, kajti kljub temu, da je v drugi polovici konstantno naravnost blokiral nasprotnikova vrata je zabil samo 4 goale, od katerih odpadeta dva v čas zadnjih petih minut. Postava Ilirije: Mladavčič — Beltram, Pogacar — dr. Tavčar, g. Zupančič, L. Zupančič — Herman, Oman, Verovšek, Doberlet, Kreč. Publike cca 800. Sodnik g. Fink ni bil ravno slab ter je sodil nad svojo običajno formo.

Lahkoatletski desetboj med olimpijskim zmagovalec Haroldom Osborne (Amerika), Norvežanom Ch. Hoffom in Fincem Yrjöli se bo vršil dne 21. in 22. julija v Stockholm-

skem stadionu. Boja se udeležita tudi Šveda Helge Jansson in Västervik Nilsson, ki pa za končni izid ne prideta v poštev. V sedmobju, ki se je pred nekaj meseci vršil v New-yorku med Hoffom in Osbornom, je z lahko to zmagal Hoff, ker se je Osborne pri skoku poškodoval na nogo. Sedaj bo pa ta tekma, ki je kot desetboj dosti težavnejša, še zanimivejša radi udeležbe izbornega Finca Yrjöli, ki je v prošlem letu do malega dosegel svetovni rekord v desetboju. Tekmovali bodo v sledečih disciplinah: tek na 100 m, na 400 m, na 100 m pregraje, in na 1500 m, skok v višino in daljavo, skok ob palici ter met diska, krogle in kopja.

500.000 dolarjev za konja dirkača. Indijski princ Aga Khan je hotel kupiti na vsak način prvovrstnega žreba za svoje kobile in se je odločil za štiriletnega angleškega žreba »Solaris«. Ponudil je lastniku konja, sir Johnu Rutherfordu, pol milijona dolarjev, ki jih pa sir Rutherford ni sprejel. Slednji je kupil žreba pred 3 leti za 16.500 dolarjev ter je z njim lansko leto zmagal pri najodličnejših dirkah. — Največja svota, ki se je doslej plačala v Angliji za konja dirkača, je bila 265.000 dolarjev, ki jih je plačal nek argentinski sportnik za »Tracery-jac«, zmagovalca v slavni St. Leger-dirki l. 1912.

Slavna ameriška teniš-gralka Helen Wills je bila pred kratkim operirana na slepiču in je operacija dobro uspela. Francoskih mojstrov se seveda ne bo mogla udeležiti in tudi njen nastop na wimbledonskem turnirju je dvomljiv.

Kako je zmagal Hoff v Ameriki. Od lahkoatletov Houbena, Goodwina, Paulena in Hoffa, ki so se podali letošnjo pomlad v Ameriko, se je samo zadnjemu posrečilo, da je Evropo častno zastopal. To je pa tudi temeljito opravil: v 10 starih je postavil 11 oficijelnih rekordov, kar je tudi za Ameriko nekaj izvanrednega.

Svoj največji uspeh pa si je priboril v tekmi, ki se je odigrala v svetovnoznanim newjorskem Madison-Square Garden pred 15.000 gledalci. Udeležili so se jo: Amerikane Harold Osborne, Olimpijonec v Dekathlonu in skoku v višino v olimpijskih igrah v Parizu l. 1924, Amerikanec Emerson Norton, drugi zmagovalec v dekathlonu in Charles Hoff. Hoff je Osborna pozval na all-round-match in mu prepustil, da je sam določil število in način disciplin te tekme. Sledeče konkurence so se tedaj odigrale v 3 urah med zastopniki obeh kontinentov: tek na 70 y, skok v višino z naletom, met krogle, skok v daljavo z naletom, 60 y pregraje, skok v višino ob palici in tek na 400 m. V teh sedmih disciplinah je Hoff potolkel svetovna rekorda v skoku v daljavo in skoku v višino ob palici; zmagal je v 5 disciplinah. Norton pa samo v metu krogle in v skoku v višino. Osborne se je rani pri skoku v višino in je odstopil, Norton pa je prevrnil dve pregraji, s čemur je izgubil vse točke. Sicer bi bil Norton tudi brez izgube teh točk za 237 točk Hoffom.

To je bil morda težak udarec za Ameriko, vendar pa mora vsak obendovati sportsko obnašanje Amerikanec, kdor je bil priča burnega aplava Hoffu. Najboljši naj zmagaja, to je geslo Amerikanec, zaničujejo pa onega, ki brez vzroka odstopi od boja; kajti Amerikanec ljubi boj in misli, da je ogoljufan, če se kdo brez boja poda.

Gospodarstvo.

SLOVENSKI ZVEZEK »POLJOPRIVREDNEGA GLASNIKA«.

V Novem Sadu izhaja pod spretnim uredništvom in v zalogi priznanega veščaka gospoda dr. Popovića-Pecije ugleden strokovni list »Poljoprivredni Glasnik«.

Uredništvo tega lista je pred kratkim izdalo lepo opremljeni »Slovenski zvezek«, v katerem nam prikazuje sedanjo sliko slovenskega kmetijstva. V njem so izšli izčrpn strokovni članki najboljših naših kmetijskih strokovnjakov, ki popisujejo posamezne panoge našega kmetijskega gospodarstva, tako pojedelstvo, hmeljarstvo, sadjarstvo, vinarstvo, živinorejo, planšarstvo, govedorejo, mlekarstvo, konjerejo, gozdarstvo, zadrugištvo itd. in naše za povzdiglo kmetijstva važne in koristne zavode kot kmetijske šole, kmetijsko družbo itd.

»Slovenski zvezek« nam nudi lepo priliko, da spoznamo sami kaj imamo in da nudimo našim bratom Srbom in Hrvatom priliko, da se seznanijo z razvojem in sodobnim stanjem našega kmetijstva.

Zato moramo to delo iskreno pozdraviti in se zahvaliti gospodu uredniku in lastniku »Poljoprivrednega Glasnika«, da se ni ustrašil ne truda, ne žrtve, ki je bilo z izdajo tega zvezka združeno. Delo priporočamo vsakomur, ki se zanima za stanje in napredek našega kmetijstva. Manjkati ne bi smelo na nobeni mizi inteligentnega kmetovalca, trgovca in drugih pridobitnih slojev. Cena njegova je izredno nizka (20 Din). Dobi se pri upravi lista.

Konferenca trgovskih zbornic v Ljubljani. Dne 24. in 25. junija t. l. se vrši v Ljubljani konferenca trgovskih, industrijskih, obrtnih, odnosno trgovsko-obrtnih, trgovsko-industrijskih zbornic kraljevine SHS. Dnevni red: 1. Otvoritev konference. 2. Brodarstvo in narodno gospodarstvo. Uvodni referat prof. dr. Milana Todorovića v imenu beogradske trgovske, industrijske in obrtne zbornice. 3. Pomorska uprava. Referat trgovsko-obrtniške zbornice v Splitu. 4. Naša zunanja politika in trgovinska politika v zvezi z interesi našega pomorstva. Referat trgovske in obrtniške zbornice v Dubrovniku. 5. Pospeševanje našega pomorstva. Referat trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu. 6. Promet preko solunske luke. Referat trgovsko-industrijske zbornice kraljevine SHS v Solunu. 7. Predložitev resolucij.

× Vojvodinska obrtna razstava v Novem Sadu. Mestna občina novosadska je dovolila izvršilnemu odboru vojvodinske razstave, ki se vrši v Novem Sadu od 1. do 10. avgusta t. l., subvencijo v iznosu 50.000 Din. To

vsoto hoče pripravljajni odbor uporabiti za podporo razstavljalcem iz drugih mest, ki se želijo udeležiti razstave. Sklenilo se je, da dobri vsak kraj, ki da najmanj tri razstavljalce, eno mesto brezplačno, na 6 razstavljalcev, na 9 razstavljalcev tri mesta itd. Brezplačno mesto se bo določilo v navzočnosti razstavljalcev in sicer s kocko. Izvršilni odbor bo plačano najemnino vrnil v gotovini razstavljalcu, katerega številka bo izžrebana. Te tekme se smejo udeležiti vsi udeleženci z domačimi proizvodi, koje sami proizvajajo, in to po vrsti, kakor se prijavljajo, dokler ne bo gori navedena vsota izčrpana. Ako bi tudi županija dovolila kakšo subvencijo, se bo tudi ta uporabila v iste svrhe. Ako se poleg tega tudi še upošteva, da se bodo posamezni obrtniški izdelki odkupovali potom loterije, bodo stroški za posamezne razstavljalce minimalni. Prijavnice dobijo interesi v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

To in ono.

KAKO JE POBEGNIL PILSUDSKI IZ PETROGRAJSKE UMOLNICE.

Maršal Pilsudski, ki je gotovo najmarkantnejša osebnost sedanje poljske republike, je doživel marsikaj grenkega v svojem neizprosni boju za obvojevanje nesrečne Poljske izpod tujeja jarma. Predvsem se je boril proti ruskemu nasilju. Iz njegovega burnega življenja kroži vsepolno zanimivih anekdot. Zanimiv doživljaj tega simpatičnega borca za svobodo slavne, viteške Poljske je med drugim sledeči. Radi velikopoljske propagande ga je leta 1901 caristična ruska vlada vladila v varšavske zapore ter ga nato dala prepeljati v umolnico v Petrograd. Vse to se je izvršilo tajno. Vseled izredno stroge cenzure ni o vsem tem nikdo v Poljski niti sanjal. Ravnanje v umolnici so ga opisali kot skrajno nevarnega revolucionarja s striktnim naročilom, da nanj strogo pazijo. Med tamošnjimi zdravniki se je nahajal tudi dr. Mašurkvič. Ta je ostajal po cele dneve v svojem laboratoriju pri študiju debelih knjig. Vsak večer je odhajal iz bolnice z veliko usnjeno torbo napolnjeno s knjigami, ne da bi se spustil s komurkoli v razgovor. Dne 2. junija je imel nočno službo. Točno ob predpisani uri je nastopil službo. Ko so odšli vsi njegovi kolegi in asistenti, je počel nadzirati umolnico. Sel je od celice do celice. V celici Pilsudskega je ostal nenavadno dolgo. Po inspekciji je zapovedal pazniku, da mu pripelje Pilsudskega v njegov kabinet, češ da gre za neobičajne simptome tega bolnika. Pilsudskega so pripeljali v njegov kabinet. Bila sta sama. Paznik je samo slišal, da je dr. Mašurkvič. Na tleh je ležala samo obleka se sleče. Za tem je nastala grobna tišina. Po daljšem čakanju se je paznik zbal, da se je utegnulo zgoditi kaj posebnega, zato je potrkal na vrata. Ali vse je ostalo tiho. Prijavil je stvar takoj ravnateljstvu zavoda, nakar so s silo vdrl v sobo. Na veliko iznenadenje vseh niso našli v kabinetu ne Pilsudskega ne dr. Mašurkviča. Na podu je ležala samo obleka »umolnoga« in glasovita usnjena torba zdravnika. Po dveh urah so ugotovili, da so odšli pred istotolikim časom tri osebe v civilni obleki mirno iz bolnice, vstopile v avto ter se neženirano odpeljale. Na obali Finske jih je čakala jahta, na kateri so izginili v inozemstvo. Dr. Mašurkvič je sedaj profesor na lvojski univerzi.

ZDRAVNIŠKE ANEKDOTE.

Paracelsus je bil poklican po prekokrani noči k nekemu bolniku. Vstopil je poln sočutja v bolnikovo sobo ter vprašal okoli stojiče: »Ali je bolnik danes že kaj zavžil?« — »Nič, razven telesa Gospodovega.« — »Ker ste se obrnili že na drugega zdravnika, sem jaz nepotreben«, tako odgovorivši se je Paracelsus obrnil in odšel.

Bolniškega kirurga Moreau-a je dal poklicati nekdo Ludvik XV. radi poškodbe na nogi. »Upam, da boste z menoj drugače ravnali kot s svojimi pacienti v bolnici«, je menil kralj. »Sire«, je odgovoril Moreau, »obžalujem, da mi to ne bo mogoče.« — »Pa zakaj ne?« — »Ker ravnam s svojimi pacienti v bolnici kot s kralji.«

Priljubljeni pariški profesor in specialist za duševne in živčne bolezni Ernest Ch. Lassegue se je nekoč izrazil: »Če mi privedejo aretirano deklico, si ogledam najpreje njena kolena. One, ki imajo umazana, so poštene, one, ki imajo čiste so pa prostitutke.« To lahko konstatiram z matematično sigurnostjo.

Slavni klinični Schönlein je zdravil kralja Friderika Viljema skupno s tajnim svetnikom Weissom. Kraljica je predlagala, da bi se pritegnil še dr. Nix iz Monakovega. Schönlein je ugovarjal ter pristavil: »Saj vendar ne bi zadostovalo, če bi se čitalo pod buletini Schönlein Weiss Nix (besedna — šala: Schönlein ne ve nič).«

Veliki kirurg Thiersch v Leipzigu je bil izredno dovipen sarkasti. Nekoč je prišel k njemu zelo bogat domačin. Ker niso igrali stroški pri njem nobene vloge, je hotel, da bi ga zdravila na vsak način samo prvovrstna zdravniška kapaciteta. K Thierschu je prišel samo zato, da bi se informiral, kdo je v Parizu najboljši kirurg. — »To utegne biti Doyen!« — »Pa je mogoče treba, da me kdo priporoči, ali me bo sprejel tudi brez priporočila?« — Vi greste kar meni nič tebi nič tja in poveste, zakaj ste prišli. Nato vas bo gospod Doyen na vsak način vprašal, kje ste doma. Odgovorili boste: »v Leipzigu.« — »In potem?« — »Potem vam poroče Doyen: »Vi govedo, če stanujete v Leipzigu, zakaj se ne daste operirati Thierschu?«

STRADANJE UNIVERZALNO SREDSTVO ZOPER BOLEZNI.

Ruski zdravnik Aleksij Suvorin propagira v naši državi novo metodo lečenja bolezni. Po njegovem mnenju se naberejo v naših prebavljanjih organih prav tako kot v strojih tekoma časa, gotova residua. Ta residua so vzrok vsakovrstnim boleznim. Spravi pa se ta nesnaga iz telesa edinole s stradanjem.

Stradati pa je treba 40 dni. Prvi dan ima pacient silen apetit, ki pa se manjša od dne do dne. Po par dnevih jezik pobledi, trideseti dan postane žolt, štirideseti dan dobi normalno rdečo barvo.

Po 40dnevem stradanju postane človek svež in pomlajen.

V dokaz svoje trditve navaja zdravnik Aleksej Suvorin samega sebe kot vzgled. Pravi, da je preiskusil svojo teorijo sam na sebi. Danes je star 63 let. Predno se je podvrget svoji prvi kuri je imel redke in sive lase. Po prvi kuri je dobil goste, plave lase. Bil je nervozen. Danes ni več. Skratka, postal je v vsakem oziru svež, kot se o tem ne sanja nobenemu mladeniču. Prej je bil nervozen, tako da je bil njegov rokopiš tresav in oglat. Sedaj ima vse drugačen rokopiš.

Stradanje koristi živcem: Postal je takorekoč zopet mlad...

Stradanje pa je najvspešnejša medicina, ne samo za požaruhe s preobloženim želodcem, temveč za vsakogar, celo za malokrvne...

In zakaj? Ali je kri življenje? — Ne. Življenje je volja za življenje in volja napolni žile z novo energično krvjo.

Med pacienti, pri katerih je dosegel Suvorin s svojo metodo presenetljive rezultate, navaja tudi kneza Obolenskaga, ki ima danes 82 let in ki se čuti po stradalni kuri popolnoma pomlajenega.

Gospod Suvorin je prepričan, da postane njegova metoda popularna ter da prinese človeštvu velike koristi.

MODNO PISMO.

Zdi se, da je imel Amerikanec Browne, ki je pred daljšim časom prorokoval, da bo leto 1926 sleto brez poletja, prav. Dež imamo, nič kot dež. Cvetlični korzo, derby in vse druge prilike za razkazovanje krasote toalet je pokvarilo neugodno vreme. Zalostno više mične kreacije mode v omarah in čakajo

solnce. In ravno letos je moda tako vesela, zahteva solnce, toploto in sinje nebo za nežne tkanine svoje fantazije, crepe de Chine, crepe Mongol in crepe Crapote, pisane, v dražestnih barvenih orgijah. Za sport in igro in popoldanske obiske je še vedno favoril jumper-obleka. Vse s steklom in biseri obšite obleke vira lanske sezone pa je izpodrinilo pisano blago, ki ne potrebuje nobenega drugega okraska kot kvečjemu našive iz eno-

barvnega blaga. Modeli so preproste, premočrtne oblike ter učinkujejo z volani, tunikami, velikimi jaboti ali z velikanskimi pentljami iz materiala iste barve. Priljubljen je tudi mehak, lahak, graciozno padajoč taft, ansamble iz tafta, obleka in plašč ali cape je višek elegancije. »Cape-kostum« iz novih izredno lahkih volnenih vrst blaga postaja vedno bolj priljubljen, posebno pri mladih damah. Tako je na tisoče lepih stvari, ki samo ča-

kajo na to, da bi jih oblekli ter brilirali z njimi na vrtni zabavi, v zdraviliškem salonu, na promenadi. Pa kaj zato, če radi neugodnega vremena ne gremo v Ostende, Biarritz ali Rimini, ko pa lahko briliramo v kostumu iz tefta, poslikane z roko ter malim solčnikom ali pa v originalnem pijamu tudi doma. Ameriške kostume z malimi hlačicami nad trikojem si bodo smele pa dovoliti pač samo res vitke postave.

Moderni ameriški kopalni triko. K gladkemu ali progastemu trikoju se nosijo enobarvne hlači, ki jih drži bel pas.

Obalni kostum iz z roko poslikanega tafta z velikanskimi trakovi na hrbtu. Male hlači.

Zelen pyjama iz lahkega volnega krepa z belim ovratnikom in našivi iz pisanih aplikacij.

Jack London:

Morski vrag.

»Kaval« sem vzkliknil. »Kaj pravite, če bi imeli čašo kave? Vroče kave. Pekoče vroče.«

»Moj Bog,« je zamrmrala, kako ste me iznenadili. Tako okrutni ste. Baš sem bila tolažila dušo, da bi lahko živela brez nje, sedaj pa me mučite z vašimi praznimi mamili.«

»Glejte, kaj naredim, sem rekel.

V skalovju sem med razpokami nabral nekoliko suhih iveri in stebel. Razrezal sem jih na drobne kosce ali razcepil. Iz zapisnika sem iztrgal list pirja, iz zaboja s strelivom pa sem vzel naboj za lovsko puško. Z nožem sem odstranil zamašek in stresel smodnik na plosko skalo. Nato sem iztisnil iz naboja kapico in jo položil na sredo smodnika na skalo. Sedaj je bilo vse pripravljeno. Maud me je še vedno opazovala iz šotora. V levici sem držal papir, v desni pa kamen, s katerim sem udaril po kapici. Pokazal se je puh belega dima, majhen plamen in hrapavi konec papirja je gorel.

Maud je radostno ploskala z rokami. »Prometej!« je vzkliknila.

Imel sem preveč posla, da bi se odzval njeni radosti. Treba je bilo nežno in oprezno netiti šibki plamen, če sem hotel, da bi močnejše vzplamtel. Nalagal sem trsko za trsko, vejico za vejico in veselo je prasketal ogenj, ko je se plamen prijel manjših vejic in iveri. Pred begom nisem vzel v račun slučaj, da bi prišel na kak otok. Zavoljo tega sva bila brez kotla

105

in brez vsake kuhinjske posode. Pomagal sem si s pločevinasto posodo, ki smo jo rabili za izmetavanje vode; pozneje pa, ko sva porabila nekaj konzerv, sva si nagromadila prav imenitno vrsto kuhinjske posode.

Jaz sem skuhal vodo, ampak Maud je naredila kavo. Oj, kako je bila dobra! Moj donesek je bila govedina iz konzerve, ocvrta s pomočjo zdrobljenega mornarskega prepečenca in vode. Zajtrk je pomenil pravi uspeh in tako sva sedela pri ognju vse dalj časa, kakor bi bila kot podjetna raziskovalca smela, srebrala kavo in se razgovarjala o položaju.

Jaz sem bil prepričan, da najdeva v enem malih zalivov postajo, ker sem vedel, da so bili v Beringovem morju taki kraji, kjer so se zbirali morski psi, dobro zastraženi; Maud pa je izrazila misel — da me pripravi na vsako razočaranje — da sva midva odkrila neznan tak kraj. Vendar je bila prav dobre volje vzlie temu, da je priznala, da je bila najina stiska prav resna.

»Ako imate prav,« sem dejal, »potem se morava pripraviti, da tukaj prezimiva. Najina zaloga živeža sicer ne bo trajala tako dolgo, ampak tukaj je obilo morskih psov. V jeseni odhajajo, zavoljo tega moram kmalu pričeti pripravljati zalogo mesa. Potem bo treba zgraditi kočice, nabirati naplavljen les. Pripraviti bo tudi treba mast morskih psov za razsvetljavo. Sploh bova imela vse roke polne dela, če je otok neobljuden. Vendar ni, dobro vem.«

Ampak ona je imela prav. Objadrala sva s čolnom obalo, preiskovala z daljnogledi zalive in stopila tupatam na suho, ne da bi našla najmanjšo sled o člove-

škem življenju. Zaznala pa sva, da nisva prva stopila na ta otok. Visoko zgoraj na obali sosednjega zaliva sva našla razbite ostanke čolna, ki je bil lovski, kakor sem spoznal iz njegovega načina gradnje; na njem je bilo s komaj še vidnimi črkami napisano Gazela št. 2. Čoln je moral že dolgo ležati tukaj; bil je skoraj na polovico napolnjen s peskom in les je kazal vse znake, da je bil še dolgo izpostavljen elementom. Med vrvmi sem našel zarjavelo lovsko puško in zlomljen mornarski nož, ki je bil tako zarjavel, da ga skoraj ni bilo mogoče spoznati.

»Odšli so odtod,« sem dejal radostno; čutil pa sem, da mi je srce upadalo in vsak čas sem pričakoval, da zagledam nekje na obali človeške kosti.

Ker pa nisem hotel težiti Maudi duše, če bi našla kaj takega, sem odrinil s čolnom zopet na morje in vzil okoli severovzhodnega rtiča. Na južnem obrežju ni bilo zalivov in zarana popoldne sva dovršila objadranje otoka. Njegovo celo obalo sem cenil na petindvajset milj, širina pa je znašala od dveh do petih milj. Število morskih psov v vseh zalivih je moralo biti najmanj dve sto tisoč, zmerno cenjeno. Otok je bil najvišji na skrajnem jugozapadnem koncu, odkoder se je polagoma zniževal, tako da je bil severovzhodni del komaj dva čevlja nad morjem. Razen najinega zaliva so se vsi drugi zložno vzdigovali kake pol milje daleč in končevali v nekake skalovite pašnike, kjer je tupa-tam rasel mah in trava. Semkaj so bili zlezli morski psi; stari samci so čuvali svoje hareme, mladi pa so živel skupaj.

(Dalje prih.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. - Večletna garancija.

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletalni stroj
DUBIED

Josip Petelinc, Ljubljana

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

mudi

najfinjši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

KAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pharm: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon Int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

VRTNARSKE ZADEVE

posreduje

Goikovo „Vrtnarsko podjetje“

v Kranju.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

Tri lepe
poslovne sobe

v I. nadstropju odda z novembrom Pokozniški zavod za nameščenje v Ljubljani, Gledališka bl. 8.

Absolvent
trg. tečaja

izšče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marljive«

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Otomane

najfinjšje izdelave v damastu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najfinjšje trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever, Gosposvetaka cesta 6.

Gospodščina

z eno letno pisarniško prakso, zmožna vseh pisarniških del ter perfektno nemščine in hrvaščine v govoru in pisavi isče službe. — Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marljive«.

PREMOG - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Poletna stanovanja

z opremo se dobe v gradščini v Višnji gori. Okoli gradu in v gozdu mirno in prijazno sprehajališče. Vpraša se pri oskrbništvu.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Naročajte „Narod. Dnevnik“.